

Zatwierdzam

Agnieszka Uchleska
.....

Protokół

z III posiedzenia

**Grupy Tematycznej ds. „Zrównoważonego Rozwoju Obszarów Wiejskich”
działającej w ramach Grupy Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich**

11 czerwca 2012 r.

W dniu 11 czerwca 2012 r. w gmachu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi odbyło się III posiedzenie Grupy Tematycznej ds. „Zrównoważonego Rozwoju Obszarów Wiejskich” działającej w ramach Grupy Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (dalej zwana GT ds. ZROW, bądź GT).

W posiedzeniu wzięli udział przedstawiciele: Centrum Badań Ekologicznych PAN, Centrum Doradztwa Rolniczego Brwinów, Centrum Informacji o Środowisku UNEP/GRID, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Instytutu na Rzecz Ekorozwoju, Instytutu Ochrony Środowiska, Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego w Falentach, Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach-PIB, Katedry Agronomii - Zakładu Łąkarstwa Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Katedry Ochrony Środowiska Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Klubu Przyrodników, Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków, Instytutu Zootechniki-PIB, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi: Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Wydziału – Sekretariatu Centralnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, Departamentu Płatności Bezpośrednich oraz zaproszeni goście.

Lista obecności uczestników posiedzenia stanowi załącznik nr 1 do protokołu.

Posiedzenie Grupy Tematycznej ds. „Zrównoważonego Rozwoju Obszarów Wiejskich” działającej w ramach Grupy Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich rozpoczęła Pani Nina Dobrzyńska – Przewodnicząca GT ds. ZROW, Zastępca Dyrektora Departamentu Płatności Bezpośrednich w MRiRW.

Przewodnicząca powitała członków Grupy Tematycznej oraz zaproszonych gości. Wygłosiła krótki referat nt. przyszłości działań środowiskowych i działań ukierunkowanych na ochronę

obszarów Natura 2000. Przedstawiła jaki jest etap rozmów prowadzonych z Komisją Europejską odnośnie przyszłego kształtu działań środowiskowych. Zaznaczyła, że dyskusje trwają od października 2011 r., lecz wciąż docierają kolejne propozycje zmian. Ponadto nie jest jeszcze znany budżet na te działania prawdopodobnie będzie mniejszy w stosunku do obecnego okresu programowania.

Przewodnicząca zaznaczyła, iż KE kładzie duży nacisk na działania prośrodowiskowe i działania adaptacyjne do zmian klimatu. Bardzo ważny jest także dla KE aspekt zazielenienia WPR po 2013 r. (tj. utrzymanie TUZ, dywersyfikacja upraw, a także zachowanie na danej działce rolnej powierzchni do 7 % wyłączonej z produkcji).

Następnie Przewodnicząca omówiła doświadczenia związane z tworzeniem obecnego programu rolnośrodowiskowego, co było wstępem do prezentacji pt.: „Program rolnośrodowiskowy po 2013 r.” przedstawionej przez Panią Agnieszkę Kucharską – Zastępcę Przewodniczącego GT ds. ZROW, Głównego Specjalistę w Wydziale Działań Rolnośrodowiskowych i Bioróżnorodności Departamentu Płatności Bezpośrednich.

Zgromadzeni zostali poinformowani, iż projekt nowego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady rozdziela przepisy regulujące zasady przyznawania pomocy w ramach Programu Rolnośrodowiskowo-klimatycznego i Rolnictwa Ekologicznego.

Art. 29 dotyczący Programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego zakłada:

- 1) zobowiązanie będzie trwało 5-7 lat;
- 2) beneficjentem będzie rolnik, ale również dopuszcza się inne podmioty;
- 3) płatnością mogą być objęte grunty rolne;
- 4) płatności będą rekompensować całość lub część dodatkowych kosztów i utraconych dochodów w wyniku podjętych zobowiązań.

Państwa członkowskie powinny dążyć do zapewnienia osobom podejmującym zobowiązania wiedzy i informacji niezbędnych do ich wykonania. Szczegółowe zasady wdrażania tego działania jeszcze nie są znane.

Następnie przedstawiona została propozycja kształtu przyszłego programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego, która zakłada modyfikację/udoskonalenie obecnego programu rolnośrodowiskowego. Jednakże zaznaczono, że nowa, całkowicie odmienna struktura programu również jest możliwa.

Poprzez zmodyfikowaną strukturę obecnego programu rolnośrodowiskowego należałoby rozumieć:

- program krajowy lecz dostosowany do specyfiki i potrzeb regionów;
- pakiety ukierunkowane na priorytety/cele;
- wzmocniona rola eksperta i doradcy;
- wybór wymogów;
- uproszczony plan działalności rolnośrodowiskowej;
- uproszczona dokumentacja przyrodnicza.

Ponadto, wspomniano o możliwości stworzenia tzw. podprogramu np. Małe gospodarstwa w programie rolnośrodowiskowo-klimatycznym itp.

Pani Anna Klisowska – Naczelnik Wydziału Działań Rolnośrodowiskowych i Bioróżnorodności, w imieniu Pani Niny Dobrzyńskiej podsumowała prezentację i krótkim wstępem wprowadziła do kolejnego punktu spotkania – prezentacji nt. „Płatności dla obszarów Natura 2000 po 2013 r.” wygłoszonej przez Panią Annę Jobdę - Głównego Specjalistę w Wydziale Działań Rolnośrodowiskowych i Bioróżnorodności DPB.

W swojej prezentacji Pani Anna Jobda przedstawiła jak kształtuje się obecnie sytuacja obszarów Natura 2000 w Polsce oraz jaki jest obecny stan tworzenia Planów Zadań Ochronnych/Planów Ochrony w kontekście realizacji programu rolnośrodowiskowego. Zaprezentowała również wnioski z ekspertyz dotyczące płatności dla obszarów Natura 2000 w Polsce, jak i w innych państwach, unijne przepisy prawne odnoszące się do obszarów Natura 2000 (projekt) oraz wstępną koncepcję działania Płatności dla obszarów Natura 2000.

Koncepcja ta zakłada:

- 1) objęcie płatnością wszystkich gruntów rolnych znajdujących się w sieci Natura 2000 (zarówno TUZ jak i GO);
- 2) stosunkowo prostą i niewysoką płatnością naturową (rekompensującą beneficjentom poniesione koszty i dochody utracone w wyniku niedogodności na danych obszarach związane z wdrażaniem dyrektywy ptasiej i siedliskowej);
- 3) wprowadzenie degresywności;
- 4) finansowanie z programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego siedlisk, na których występują przedmioty ochrony (większą płatność, wymogi bardziej restrykcyjne zgodne z wymogami fakultatywnymi zapisanymi w PZO/PO).

W końcowej części prezentacji zostały przedstawione zagadnienia i pytania, które wraz z wyżej przedstawioną koncepcją działania były przedmiotem dyskusji w dalszej części spotkania.

Po zakończonej prezentacji rozpoczęła się dyskusja, podczas której skomentowano przedstawione w prezentacjach propozycje rozwiązań.

Pierwszy głos w dyskusji zabrał Pan Robert Nowak (Krajowa Rada Izb Rolniczych). Podkreślił, iż obszary naturowe już same w sobie są zróżnicowane. Przedstawił opinie, iż rola eksperta, doradcy, powinna koncentrować się nie tylko na wypełnianiu dużej ilości dokumentów. Zaznaczył, iż wskazane jest ograniczenie ilości dokumentów. Zaproponował przyszły program rolnośrodowiskowo-klimatyczny jako program krajowy, ale jak najbardziej z zarysem regionalizacji, w którym będzie można dokonać wyboru zakresu wymogów i terminów koszenia i wypasu.

Następnie Pan prof. Wiesław Dembek (Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach) przedstawił propozycję stworzenia ankiety dla rolników m.in. nt. programu rolnośrodowiskowego, która posłuży do określenia oczekiwań rolników wobec nowych działań środowiskowych. Zaznaczył, iż w projekcie przyszłego programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego wskazane jest uruchomienie płatności za walory przyrodnicze.

Pani dr Grażyna Niewęglowska (Instytut Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej) zaproponowała wprowadzenia jednolitej definicji małych gospodarstw, tak by była ona spójną definicją w całym PROWie. Podkreśliła, iż w przypadku płatności naturowych dla rolnika bardzo ważną rolę stanowią pieniądze tzn. opłacalność gospodarowania na własnej ziemi.

Następnie Pan dr Jacek Walczak (Instytut Zootechniki) zwrócił uwagę, iż w proponowanym nowym programie nie uwzględniono kwestii dotyczących spraw klimatycznych. Podjął dyskusje odnośnie sposobu uwzględnienia regionalizacji w przyszłym programie rolnośrodowiskowo-klimatycznym. Odnośnie małych gospodarstw zauważył, iż dzięki nim jest szansa na utworzenie zielonych korytarzy. Zauważył także, iż działania środowiskowe powinny zostać uznane za działania pro klimatyczne.

Pan dr Marcin Zalewski (Centrum Badań Ekologicznych PAN) podkreślił, iż korzystnym rozwiązaniem mogłaby być możliwość „ominięcia” Planów Zadań Ochronnych, np. poprzez nadanie ekspertom lub doradcom uprawnień do zmiany zapisów PZO.

Pani Magdalena Głogowska (Instytut Ochrony Środowiska) zaznaczyła, iż tworzenie PZO jest bardzo potrzebne i powinny być one zintegrowane z programem rolno środowiskowo-klimatycznym.

Pani Barbara Sazońska (Centrum Doradztwa Rolniczego w Radomiu) dodała, iż wiele gruntów wymaga odtworzenia, gdyż nastąpiła na nich sukcesja naturalna. Zaproponowała rozbudowanie wariantów 5.10 i 4.10 i ich zweryfikowanie. Jej zdaniem, dobrym pomysłem byłoby potwierdzenie odtworzenia jakiegoś zagrożonego siedliska przyrodniczego.

Pani dr Dorota Nowosielska (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi) uznała za słuszną propozycję rozszerzenia katalogu beneficjentów programu rolnośrodowiskowego w przyszłym okresie programowania oraz zaproponowała połączenie dwóch pakietów z programu rolnośrodowiskowego, tj. Pakietu 6. Zachowanie zasobów genetycznych roślin w rolnictwie z Pakietem 7. Zachowanie zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie.

Pani Sylwia Śnieg (Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska) dodała, iż Plany Zadań Ochronnych powstają systematycznie. Uznała proponowane rozwiązania programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego za bardzo ciekawe. Natomiast jeśli chodzi o płatności naturowe zaznaczyła, że powinny być powiązane z Planami Zadań Ochronnych.

Pani Edyta Kapowicz (Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków) zaznaczyła, iż należałoby nieco skrócić dokumentację przyrodniczą, a także zastanowić się nad współpracą ekspertów i doradców. Należałoby również dostosować terminy ekspertyz wykonywanych na potrzeby programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego do terminu składania wniosków.

Pani prof. Barbara Żarska (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego) zwróciła uwagę, iż najważniejsze jest, aby rolnik nie bał się przejść na zieloną stronę zielonej gospodarki. Greening jest dobrym kierunkiem myślenia.

Pan Krzysztof Banasiuk zwrócił uwagę na brak rozwiązania w temacie dostosowania przejścia beneficjentów z zobowiązaniem rolnośrodowiskowym PROW 2007-2013 na zobowiązanie podjęte w ramach PROW 2014-2020.

Pan Włodzimierz Adamczyk (Ministerstwo Środowiska) zaznaczył, iż w projekcie przyszłych działań środowiskowych nie ujęto działań związanych z leśnictwem.

Pani Nina Dobrzyńska odnosząc się do wypowiedzi przedstawionych na posiedzeniu GT wyjaśniła, iż na kolejnym spotkaniu zostaną zaprezentowane zagadnienia związane z działaniami leśnymi. Podkreśliła, iż jest to dopiero pierwsza próbna dyskusja i nie należy w tym momencie rozmawiać o konkretnych m.in. stawkach płatności - przedstawiony został zarys przyszłych działań środowiskowych.

Odnośnie PZO Przewodnicząca wyjaśniła, iż są one ustanowione rozporządzeniem, tak więc jest to prawo miejscowe oraz działania w nich wymienione są podzielone na obligatoryjne i fakultatywne. Dodała, że Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa podjęła współpracę z Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w zakresie ich ustanawiania.

Zaznaczyła, iż według Europejskiego Trybunału Obrachunkowego regionalizm w ramach programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego jest potrzebny.

Podkreśliła, iż w I filarze Wspólnej Polityki Rolnej nie występuje definicja małych gospodarstw i państwo członkowskie jest odpowiedzialne za ustanowienie systemu wsparcia dla małych gospodarstw.

Na zakończenie dyskusji Przewodnicząca GT zasygnalizowała, iż dosyć trudno jest jednoznacznie stwierdzić, który z programów, czy program rolnośrodowiskowy-klimatyczny regionalny czy krajowy, będzie korzystniejszy dla rolnika.

Po wyczerpaniu punktów porządku obrad Przewodnicząca Grupy Tematycznej ds. Zrównoważonego Rozwoju Obszarów Wiejskich podsumowała spotkanie i podziękowała wszystkim obecnym członkom Grupy Tematycznej za udział w posiedzeniu i konstruktywną dyskusję.

Załączniki do protokołu:

- 1) Lista obecności uczestników III posiedzenia Grupy Tematycznej ds. „Zrównoważonego Rozwoju Obszarów Wiejskich” działającej w ramach Grupy Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich;
- 2) Porządek obrad III posiedzenia Grupy Tematycznej ds. „Zrównoważonego Rozwoju Obszarów Wiejskich” działającej w ramach Grupy Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.